

MILJA SERA

marti, 14 ianuarie 2020

„Pogleni Bože na naše sile!” i „Firescul se negociaz” dvije su zbirke pjesama poznatog karavenskog autora Milje Šera iz Lupaka.

Prvu je knjigu izdao u Zagrebu u nakladi Hrvatske matice iseljenika 1997. godine, a pjesme su napisane ljupkim karavenskim govorom Hrvata u Rumunjskoj. Druga njegova zbirka pjesama, na rumunjskom jeziku ovoga puta, objavljena je 2000. godine u nakladi Confluence iz Oravice. 1997. godine objavljen mu je i jedan liliput od 12 pjesama pod nazivom „Speranca”, u izdanju županijske knjižare „Paul Iorgovici” iz Rîice.

Ovih dana Milja Šera sprema izdanje jedne nove zbirke pjesama u nakladi Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj, a to je meni bila savršena prilika za jedan prijatan razgovor s ovjekom otvorenoga srca i slobodnoga duha.

„Kad sam bil četvrti razred sam vedal kod nas u selu film „Helena iz Troje” i sam došal vrišite i doma. Ta drama, ljubav izme u Elene i Pariza, me inila da napišem prve moje strofe. To jest dosta dlga pesmica, i sad ju imam u arhivi.

Ja sam rasal bez nene. Svaki put kad nešto me bolelo u dušini i nesam imal komu da kažem, sam pisal tu moju bolest na nekim listinama; ima ili na nikoj pisanki.

Ali sam imal sre u da imam mojeg dedu, pokojnog Kra una. On mi je celo vreme pripovedal neke pripovetke, i kada smo bili na senu, i kad smo orali. Jel on te pripovetke znal odnekudi ili i je izmisлил, ne znam da kažem, ali je imal dar za pripovedanje. A u osmom razredu sam imal jednog jako dobrog profesora od vlašskog jezika, po imenu Vasiescu Cotiso. U to vreme je bil direktor u školi u Lupaku. Bil je profesor i od istorije i je znal i grki, i latinski, i ruski. Jedan dan, u drugim trimestereu, uzme givecve i iz obluka, ga metne na katedru i na tabli napisae: „Extemporal”. Inim ree: pisae sve što mislite i što znate za ovo givee. Od svi, ja sam dobil devet, najveľiku notu. Me uzel tad strani i mi kazal: ve er da do eš kod mene! Da zabiležimo e ono vreme svi profesori su sideli u selu, nesu inili navete.

Sam ošal onu ve er kod njega s mojim kolegom i pajtom, Ivanam Boškikom. Prvo što sam ja sokotil je bila njegova biblioteka. Moj pajta se metnul da sigra tablje s profesorom, a ja sam si uzel jenu knjigu, sam sel u fotolij i sam pri el da etam. Sutradan me pital koju knjigu sam etal i što sam razumel iz nje. Sam mu ispripuvidal što je bilo tamo i od toli nesam imal drugu notu osim deset na vlaškim. On mi po astil i mlogo knjige, izme u koji bi tel da istaknem „Diccionarul invers al limbii române” i knjigu poezije Rabindranata Tagore, Indijca koji je uzel nobelovu nagradu za literaturu u 1913. godinu.

Kad sam svršil osmi razred sam tel da se upišem u teološki licej u Alba Iuliji, ali moj ujka, Petar Šera, koji je bil komunist, sekretar u partidu i knez u selu u to vreme, mi rekal: „...ne idi, unu e, tamo, tamo je zlo! Sam ga poslušal i sam stal da inim deveti i deseti doma, u Lupaku.

Na 17 godine sam se angažiral kod inematografije i omak su me popravili u tehni ku škulu u Bukurešt, jena forma „curs de calificare” od osam meseca. Tamo smo bili dva razreda, svega 70 diteta iz cile države, a ja sam svršil tre i najbolji u državi. Posi sam vrnul natrag i sam radil kod filma. Prvi put sam bil u tehni koj kontroli, posi su me dali kod „Culturala”, pa onda kod „Muncitoresca” i posi kod „Arte”, de je sad Blooming. Prvoga decembra 1974. godine se otvorila „Dacia” i tamo sam radil od prvog dana kakon operator s filmam od 35mm, ali i od 70 mm, koji je bil panorami an. Posi sam pošal u katane i kad sam svršil sam se vrnul pak u radnju, ješte nike 21. godinu.

U svo to vreme sam pisal. Najviše sam pisal na vlaški e sam imal po više re i, ali sam pisal i na karaševski. Sam ak i prevel jenu pesmicu iz vlaškog na karaševski i posi sam ju pro etal. Na karaševskom jeziku mi se inako inila, i po lepa! Jeni je ono što govoriš od maloga diteta i drugo je što nau iš.

Omak po revoluciji, 1995. godine, misim, došal je autokar iz Hrvatske u Lupak. Lu e su teli da vide naši seli. Tu je bila jena gospo a po imenu Marija Novak, folkroristkinja po zanimanju, koja je zapitala Petra Zrinku, poštara iz sela, jel niki koj da piše nešto, koj da se bavi s kulturom. On joj odgovoril e zna i tako sam se pomenul sašnjimi kod mene u bloku, u Lupaku. Ja sam tad najviše pesmice imal na vlaškim, al sam imal i na karaševskim joj pro etal i nekoliko.

„Lijepe su vam pjesme, gospodine Šera. Da li imate nešto objavljeno?” – me pitala. Sam joj rekali e nemam, e si imam šitu i ne živim od poezije. Me pitala možem li da napišem po više pesmice na karaševskim i da joj pustim u Zagreb, e ona la posi da me vika u Hrvatsku. Ne mi ništa rekla e ima intenciju da mi publicira pesmice.

Ono leto sam napisal plno pesmice, sam si napravil pašaport i sam pošal u Zagreb. Sam joj dal pesmice i više nesam ništa inil dok nesu me pak vikali natrag e la da mi se štampa knjiga. Ona se bavila svem, da ispravlja tekst, da ide kod nakladnika, i da se brine e sve la da bude u redu štampanjem. Su me vikali po jedan put u Zagreb, 1997. godinu, kad se lansirala knjiga u maloj dvorani Hrvatskog narodnog kazališta. I tako je nastala ova prva moja knjiga „Pogleni Bože na naše slze!”. Da ne sam bil upoznal gospo u Mariju, može biti nikad ne bi ju publiciral.

S mojom drugo knjigom „Firescul se negociaz ” je druga pripovetka.

1978. sam upoznal jenog kolegu pesnika. Constantin Brânduoiu mu se ime. Sidimo mi jedan dan u Ri ici, pogl emo, ja mu pru etam neke moje poezije, a on me uze za ruku i mi re e da idem sašnjim u enaklu „Semenicul”. Tamo se držalo po etvrtku sastanak. Ja sam bil jedini u ono vreme u tem enaklu koji je pisal s rimom. U me uvremenu postane ovde presednik Ion Chichere, koj mi predložil da publiciram u našoj brošuri od enakla dve, tri pesmice na vlaškim jeziku. Nesam tel! Ne bi znal niti sad da kažem zašto, ali to mi se inilo meni tad ispravno.

Po manat sam upoznal u enakli Mihaia Moldovana. On je bil presednik enakla „Mihai Eminescu”, direktor

doma kulture iz Oravice i pisal je romani. On mi etal pesmice i sve me bil na glavu da izdam knjigu. Kad god me vedal tad mi spomenul za tu knjigu i se držal za mnom dok nesam mogal više. Tako e jenu ve er sam metnul ruku na telefon i sam ga zvonil da mu kažem e lam da mu donesem dve vre e pesmice što sam ji bil napisal i da si odabere on koju si la. Sam ošal kod njega u Oravicu jenu poranini, smo odabrali zajedno pesmice koje su nam bile drage i nave er sam si pošal doma. On se dalje brigal za sve. Ja sam ono vreme imal firmu i sam zaradil neki novci, tako e sam si sam financiral štampanje knjige. Me koštalo tad 800 marke. Lansiranje je bilo u Domu kulture Mihai Eminescu. Sam imal mlogo goš e, izme u koji i velikog pesnika Gheorghe Azapa. Je bilo jako lepo!

Sad lam da izdam tre u knjigu de lam da imam 100 pesmice na karaševski i sve toliko na vlaški. Ovej put la da mi pomogne Zajedništvo. Lam da imam i neke crteže u knjigi što ji je napravila moja unuka Kristina iz Nima ke. Pesmice na karaševskim su za svakog loveka Karaševka, za život svakog od nji, za život kojeg su ga imali nikiput. Za sad znam e knjiga je namenjena svim Karaševcima i e pogovor la da glasi ovako: „De dva brata se slože, i olovo plivati može”. To sam ul od dede Petra Žurkula iz Klokoti a.”

Nasmejana, rekla si mi u šali

Da se skobimo kod studenca k no i,

Samo e mi sre u nesmo izabrali

Naše dobo, Bog zna kad e do i.

Kod studenca, stigal sam prvi

Pitam se, da li si za nas odzabila?!

Priko šume, vidim kako mrak se trvi,

Jer tama celu svjetlost popila;

Lijem vodu u kr ag, u misli vidim

Tvoje re i, kako vetar u pro i,

Na kamenku, sam u tami sidim

Ovu ve er, ne eš mi više do i.

Svaku no te ekam kod Turskog grada,

Reku Karaš slušam kako mirno se valja,

U tem vremenu sam velik od kralja

Samo e ti draga, ne eš mi do i nikada!

Svaka zvezda samo na mene viri

A ti si negdi u dalekim svemiru,

Mrak se spuš a u muziki klaviru,

Jer tvoja ljubav priko šuma se širi;

Svaki dan greškama, sam pripadam

I ekam tvoju ljubav da me poboli,

Ne klanjam se svecu, ko me ne voli

A niti lam dušu tebi da prodam!!!

Daniel Lucacela